

Sivistysvaliokunta

Asia: Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta

Viite: HE 159/2022 vp

Sivistystyönantajat (myöh. Sivista) kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamiseksi. **Sivista pitää avustusta erittäin tarpeellisena ja perusteltuna.** Tilapäisen suojelun piirissä olevien lasten pääsyä varhaiskasvatukseen edistämällä tuetaan erityisen haavoittuvaisessa asemassa olevien lasten hyvinvointia sekä oppimista. Sivista katsoo, että turvallisen arjen ja kasvuympäristön tarjoaminen sotaa paenneille lapsille on tärkeä osa Suomen vastuuta länsimaisena demokratiana.

Sivista katsoo, että avustuksen myöntöperusteet ovat selkeät, joskin avustuksen piiriin kuuluvien lasten tunnistaminen voi olla käytännössä haastavaa. Sivista pitää tarkoituksenmukaisena, että **avustusta voi käyttää myös kunnalle syntyviin yksityisen varhaiskasvatuksen hankinta- ja tukikustannuksiin.**

Esityksen tavoitteissa on todettu, että laadukas varhaiskasvatus tukee lasten hyvinvointia, kehitystä ja oppimista ja tarjoaa turvallisen arjen kasvu- ja oppimisympäristön. Lasten arjessa varhaiskasvatuksen rutiineilla ja päivittäisellä toiminnalla on merkittävä suojaava vaikutus ja varhaiskasvatuksessa voidaan tarjota varhaiskasvatustilasta mukaista yleistä, tehostettua tai erityistä tukea turvattomista oloista paenneille lapsille. Sivista katsoo, että **tavoitteen mahdollisimman laajaa toteutumista edistäisi se, että kuntien lisäksi myös yksityiset varhaiskasvatuksen tuottajat voisivat hakea erityisavustusta suoraan.** Esityksen nykytilan arvioissa on todettu, että tilannetta kartoitettaessa yksitoista kuntaa ilmoitti heillä olevan paperittomia lapsia, mutta varhaiskasvatusta ei lakisääteisen velvollisuuden puuttuessa ja/tai kunnan linjausten mukaisesti heille järjestetä. Sivista katsoo, että sisällyttämällä yksityiset varhaiskasvatuksen tuottajat hakukelpoisiksi voitaisiin lisätä tilapäistä suojelua tarvitsevien lasten yhdenvertaista pääsyä varhaiskasvatuksen piiriin. Kunnalla ei ole järjestämisvastuuta, kun kyseessä on vailla kotikuntaa oleva lapsi, joten Sivista katsoo, että erityisavustuksen rajaaminen ei ole välttämätöntä.

Esityksen asetuseräluonnoksessa ehdotetaan, että avustusta myönnettäisiin säännölliseen, vähintään 10 päivää kalenterikuukaudessa suunniteltuun varhaiskasvatustoimintaan. Sivista ehdottaa tätä vielä pohdittavan: vaikka on eittämättä lapsen etu, että varhaiskasvatukseen osallistuminen on säännöllistä, voi poikkeuksellisessa tilanteessa Suomeen saapuneiden perheiden tilanne olla niin herkkä, että läsnäolopäiviä on vaikea ennakoida. Perheitä ei voida velvoittaa tuomaan lasta varhaiskasvatukseen vähintään 10 päivän verran, ja toisaalta toimintaan osallistumiseen on mielekästä kannustaa vähäisissäkin määrin. Kustannukset taas usein toteutuvat kuukausitasolla riippumatta siitä, kuinka monena päivänä toimintaan osallistutaan. Sivista ehdottaa, että kustannukset korvataan palvelun tuottajalle täysimääräisenä asettamatta rajausta lapsen läsnäolopäiviin.

Sivista kiinnittää huomiota siihen, että avoimen varhaiskasvatuksen muodossa toteutettava toiminta on rajattu pois avustuksen piiristä. Rajauksen tarkoituksenmukaisuutta tulisi pohtia siitä näkökulmasta, että avoin varhaiskasvatus voisi olla tapa tavoittaa niitä lapsia, jotka eivät syystä tai toisesta osallistu päiväkotitoimintaan. Tällaisia syitä voivat olla esimerkiksi suojelutilanteen väliaikaisuus, perheen elämäntilanteen nopeat muutokset ja epävarmuus uuteen maahan sopeutumisessa.

Vaikutusarvio on tehty monipuolisesti – tilanteen ennakoimattomuuden ja nopeiden muutosten vuoksi on kuitenkin erityisen vaikeaa arvioida, kuinka laajaksi vaikutus muodostuu. **Esimerkiksi vaikutus henkilöstöön ja tiloihin voi osoittautua hyvin merkittäväksi.** Varhaiskasvatuksen kelpoisesta henkilöstöstä on jo nyt kova pula. Avustuksen kohteena olevat lapset voivat myös taustansa vuoksi tarvita erityistä osaamista henkilöstöltä.

Lopuksi Sivista toteaa, että varhaiskasvatuksen tarjoamisen lisäksi on tärkeää, että perheille suunnataan muunkinlaista kotoutumista ja hyvinvointia tukevaa toimintaa. Tähän tulee suunnata erityisiä resursseja esimerkiksi vapaan sivistystyön ja muun kansalaisyhteiskunnan toimijoille.

Helsingissä 28.9.2022

Sivistystyönantajat ry

Heikki Kuutti Uusitalo, johtaja

Annakaisa Tikkinen, elinkeinopoliittinen asiantuntija
annakaisa.tikkinen@sivista.fi, puh. +358403566082

Sivistystyönantajat edustaa 340 koulutus- ja tutkimusalan sekä kasvatus- ja kulttuurialan työnantajaa. Jäsentemme palveluksessa on noin 60 000 palkansaajaa. Olemme Elinkeinoelämän keskusliiton EK:n jäsen.